

Курд Ласвиц

Дистанционно училище

„Пътят до вкъщи все пак е дълъг – през такива горещи дни това се усеща. Струва ми се, че съм уморен. Но малко Движение ще ми подейства, разбира се, добре.“

Така си мислеше професор Фристер, когато след привършилите четири учебни часа се връщаше от гимназията у дома. Бе се настанил удобно в работния си кабинет. Седеше на писалището, подпираше главата си с ръце и прибираше от челото си бялата, от бързото ходене все още влажна коса.

„До обеду има още точно един час. И тъй – какво да правя? Да поработя естествено. Тук лежат две големи купчини сини тетрадки, работи на деветокласници, поправки, които трябва да бъдат направени. Сега обаче няма да стане! Разбира се, много е интересно да извеждаш' всяка година ново поколение, все нови индивиди на пътя на духовното развитие! Каква прекрасна задача – да вдъхваш за двадесет и осми път все нови сили на един и същ учебен материал! Жалко само, че индивидите малко прекалено се повтарят! Зная съвсем точно какво е написано в тетрадките. Това са все същите грешки. Крайно поучително за статистика как при всички тях се налага все същият закон на човешката заблуда в нейното развитие – крайно интересно! Но сега, сега все пак съм малко преуморен.“

Фристер посегна към един куп ръкописи, които съдържаха собствените му изследвания върху хода на всекидневните температурни криви – изключително важни по въпроса с ваканцията, обявявана по време на жегата, – и се задълбочи в тях. Там имаше едно трудно място, което все още не бе преодолял. Наистина знаеше пътя, по който трябва да тръгне, ала изчисленията – те изискваха много месеци труд, – откъде да вземе той това време?

Топна писалката, направи една бележка, пак остави писалката и отново подпря глава.

„Така вече би станало – помисли си той, – само че за такава работа човек би трябвало да е бодър. Но кога? Четирите часа, многото приказки, внимаването и ядовете за все същите глупости, и пътят. Общо взето, в учебната техника сме все пак още много назад. Дали не би трябвало в такъв случай да се измисли нещо по-добро от тази стара практика, учители и ученици да се събират в клас и... Е, да, разбира се, това е идеална задача... междувременно хаят се все пак много сили и – и малко уморява. Смятам, че развитието на техниката би могло да потърси по-икономичен път.“

Фристер се облегна на стола и затвори за малко очи.

„Да – продължи мисълта си той, – колко състрадателно ще гледат след сто или двеста години на нашия остарял, прахосващ сили метод! Младежи, чието чувство за отговорност е попило в плътта и кръвта им, учители, които използват най-модерна техника, никакви извинения, никакви опити за измама, никакви детинщини, никакви погрешни действия, никакво претоварване – идеални порядки! Защо ли не мога дотогава – може би – да си взема отпуск? Странно, че още никога не ми е хрумвало – много странно, – трябва все пак някога да попитам... Не се ли почука току-що?“

– Ах, това сте вие, колега Волтхайм, та това е много мило! Тъкмо си мислех за вас. Вие сте човекът на изобретенията. Не знаете ли някое изобретение, което – как да кажа? – модернизира, опростява обучение-то... хм...

– О да, струва ми се, че зная – отвърна гласът на Волтхайм, – нашето училище с дистанционно обучение би било превъзходно учебно заведение.

– Училище с дистанционно обучение ли? Защо ме гледате така – така странно, колега? Само съм малко изморен, но моля, седнете!

– Зная добре, че учебният ви час веднага ще започне, ала се надявам да не ви смушавам.

– Днес ли? Мене? Не, естествено, не. Чувствувам се така особено, имам навярно леко главоболие. А какъв ден сме днес?

– Осми юли, хиляда деветстотин деветдесет и девета година, господин природен инспектор.

– Така, така – съвсем правилно. Хм! Само си помислих току-що – природен инспектор, – ама вие все да се шегувате.

– Че такова си е званието ви като дистанционен преподавател по география в двеста и единадесета реална телефонна гимназия. Но не чувате ли? Звъни се. Учениците вече се включиха в мрежата. Можете да започвате.

Фристер се помъчи да погледне колегата си в очите, но чертите се размиха пред погледа му. Той долови тихо, мелодично жужене, без да може да си обясни откъде идва. „Сигурно е някоя остроумна шега на Волтхайм – реши той. – Е, добре, не искам да му преча. Ще видим какво си е наумил.“ И като се смееше, добави:

– Скъпи колега, та аз съвсем не съм подготвен и въобще не зная какво имате предвид с дистанционното училище.

– О, моля ви, господин природен инспектор – ясно чу той Волтхайм отново да приказва, – сега вие искате да ме вземете на подбив. И без

това още вчера записахте лекцията си за днес на фонографа. А за дистанционното училище написахте брошура още през хиляда деветстотин седемдесет и седма година. Спомнете си, нали?

– Наистина не съм в състояние да го направя.

Волтхайм се изсмя недвусмислено.

– Е, тогава внимавайте! – предупреди го той. – Виждате ли отсреща на стената своеобразната картинна галерия?

Фристер погледна нататък. Бе твърде изненадан. Действително, на стената, където друг път се възправяше етажерка с книги, имаше около трийсетина правоъгълни рамки. Ала картините в тях бяха живи. Млади хора между шестнадесет и деветнадесет години се бяха излегли в удобни пози, всеки в отделно кресло. И наистина – това си бяха неговите деветокласници, макар и в необичайни дрехи. Това бе неговият отличник, чиято ниско подстригана глава едва се подаваше иззад вестника. А Майер дори пушеше спокойно пурата си. Други дъвчеха закуската си.

– Ще ми се наистина да вярвам, че там виждам моите ученици – предпазливо рече Фристер. – Много интересно! Да знаех само какво значи това? Да не би действително да съм имал един век отпуск? Приемете, че е така, колега, и ми говорете, сякаш живеем днес фактически в хиляда деветстотин деветдесет и девета година, а аз съм загубил за момент паметта си.

– С голямо удоволствие, господин природен инспектор, щом това ви харесва. Тези младежи съставляват без съмнение последния клас на двеста и единадесета реална гимназия с дистанционно обучение. В действителност те не се намират в класна стая, а повечето от тях седят в собствените си домове точно така, както и вие самият. Само когато родителите нямат нужните средства да поберат въщи цялата апаратура за дистанционно обучение, учениците посещават обзаведените за тази цел обществени места. Младите хора живеят, както знаете, в най-различни селища на родината ни, тъй като мрежата за дистанционно обучение се разпростира върху хиляда и повече километра.

– Наистина изобщо нищо не зная, колега. Но продължавайте. По време на отпуската ми техниката трябва да е постигнала забележителен напредък.

– Това е и моето мнение. Не само телефонът, но и телевизорът са усъвършенствувани дотолкова, че едновременно с думите на говорещия образът, движенията, всеки от жестовете му могат да се възприемат най-отчетливо. Сега, разбира се, не е необходимо вече да се извървяват

далечните пътища до училище, учители и ученици могат спокойно да си останат у дома.

– Много радващо – промърмори Фристер, – а личното въздействие?

– Не липсва. Така, както вие виждате учениците, така и те виждат учителя пред себе си, само че в значително по-голяма рамка, така да се каже, в човешки ръст. Затова пък учениците не могат да се виждат помежду си, а само да се чуват, ала чуват всичко каквото казват. Вие трябва само да натиснете бутона там отпред, така имате връзка и урокът може да започне.

– Разбирам. Колко пречки са избегнати по този начин. Толкова ли е спешно обаче? Послушайте, колега, та оборудването трябва да е струвало доста пари на държавата!

– Какво от това? Откакто са разкрити необятните златни рудници в Нова Гвинея и петролните кладенци в Немски Китай, имаме толкова пари, че в крайна сметка не можем да ги употребим за нищо по-добро, освен за образователни цели.

– Яааа! И каква заплата имам сега?

– Че вие много добре знаете! Като природен инспектор – петдесет хиляди марки. Но по същество. Естествено, учебната хигиена постигна не по-малки успехи. Въпросът за претоварването е разрешен. Креслата, в които са се разположили учениците, са снабдени възможно най-целесъобразно със самостоятелни измервателни уреди, които отчитат теглото, пулса, налягането и количеството на издишването, разхода на умствена енергия. Щом умствената енергия се изчерпи до допустимата степен, психографът регистрира настъпилата вследствие на това умора, връзката между учител и ученик автоматично се прекъсва и с това въпросният ученик се освобождава от по-нататъшни занятия.

– Много добре, струва ми се. Впрочем, когато аз самият съм малко уморен, както например днес...

– Е, при такава заплата! Но и за това е помислено. Ако сега искате да започнете, сложете си, моля, най-напред този запечатан предпазен мозъчен бинт. Благодарение на него ще бъдете избавен от опасността да разпилеете в училище повече умствена сила от това, което отговаря на способността на учениците и личното ви възнаграждение. А сега натиснете! Чувате ли, звъни се. Сега и вашият образ също се явява на учениците и вие можете да разговаряте с тях.

– Но за какво? Та аз не съм подготвен – прошепна Фристер на Волтхайм.

– Ще се нареди някак – отзова се по същия начин Волтхайм. – Вие,

като опитен преподавател, оставете само учениците да говорят. На всяка рамка е написано името. Лекцията ви се намира тук във фонографа, трябва само да натиснете.

Веднага се забеляза, че по пътя на дистанционното въздействие учителят бе влязъл в клас, т.е. бе станал видим за учениците. Ратенберг прибра вестника си, Майер незабавно отмести встрани фаса от пурата си, Зупард и Нойман преглътнаха последните хапки от закуските си.

Фристер обходи с поглед екраните си.

Един от учениците, това бе Майер, се поклони и съобщи:

– Аз отсъствах предния час.

– Защо?

– Трябваше да ми масажират втората мозъчна гънка.

Фристер поклати глава. Откъде можеше да знае дали според модерното схващане това е достатъчно извинение.

– Беше ли необходимо? – попита той и даде при това знак на Волтхайм да му се притече на помощ.

– Да – не се смути Майер, – родителите ми поръчаха да фотографират сънищата ми и се оказа, че постоянно сънувам коне.

– Лъжа – прошепна Волтхайм. – Конете отдавна са измрели.

– Та конете отдавна вече са измрели – повтори Фристер.

– Тъкмо затова трябваше да се подложа на масаж, господин природен инспектор.

– Какво говорите, географията е най-добрият масаж за ума.

Фристер забеляза, че две от рамките, които все още бяха празни, току-що се запълниха. Прочете имената и попита:

– Е, Хайнц, откъде пристигате едва сега?

– Извинете, господин природен инспектор, мама забрави вчера джобната ни машинка за белтъци в женския клуб на Шпицберген, аз трябваше бързо да я донеса и тъй като бе много ветровито, малко се позабавих.

– А вие, Шварц, вие защо идвате толкова късно?

– Аз, аз – вчера баща ми стана таен електрически съветник...

– Но тук не виждам никаква причинна връзка.

– Да, включиха ни за празненството в централния шампанопровод и затова не можах да дойда в стаята си.

– Претекст! – изшушука Волтхайм. – Просто е гулял.

– Хайде, хайде – усъмни се Фристер, – работата не ми се вижда съвсем ясна. Кажете ми сега вие, Майер, какво взехме предния час?

– Извинете, господин природен инспектор, аз отсъствах вчера.

– Ах, да, вярно. Кажете вие, Брандхаус!

– Извинете, господин природен инспектор, вчера не Можях да работя. Тук е извинението от баща ми.

Брандхаус натисна копчето на своя фонограф и се чу басовият глас на по-възрастен човек: „Вчера синът ми Сименс не можа да научи уроците си поради преумора в мускулите на ръката си. Брандхаус“

– Как? – възмути се Фристер. – Та ръцете не са ви необходими, за да преговаряте.

– Моторът ни Не е в ред и затова би трябвало сам да въртя фонографа, с който си бях водил записки, а тъкмо това не можех да правя.

– Как се преуморихте?

– При упражнения с въздушния велосипед.

Фристер смутено се огледа за Волтхайм.

– Може и така да е – промърмори Волтхайм. – Вероятно е бил на излет с млади дами и е танцувал прекалено много въздушни кадрили.

– Послушайте, колега, като че ли извиненията в училището с дистанционно обучение не са по-малко, отколкото по мое време. – И той отново се обърна към учениците.

– Добре, Ратенберг, какво взехме?

– Светлинните телефонни станции с Америка. Но те вече не съществуват. Всичките са закрити, тъй като ги замениха с химическия дистанционен манипулатор. Новооткритите химически разтворими лъчи проникват през горещите недра на земното кълбо и следователно хората имат възможността да говорят по химически път през Земята.

От изумление Фристер поклати глава.

Ученикът го възприе като знак на възражение и продължи:

– Господин природният инспектор посочи наистина още връзката „Кройцберг–Химборасо“, но от днес сутринта и тя е закрыта. Току-що го пречегах в „Берлински дистанционен показалец“.

– Достатъчно, а сега, Хорнбокс, продължете!

– Най-важните държави на Америка са кралство Калифорния, царство Ню Йорк, анархистката република Куба, църковната държава Мексико и южноамериканското Слънчево царство.

„Какво собствено чувам тук!“ – помисли Фристер, но каза само:

– Продължавайте, Шварц!

Шварц започна да говори с такава бързина, че Фристер едва успяваше да следва мисълта му:

– След като техниците вследствие на прякото използване на слънчевото лъчение за работна сила станали управляващото съсловие и

взели в свои ръце средствата за производство на човечеството, те основали акционерна държава, като закупили цялата налична земя в Южна Америка между двата тропика. Понеже извеждали силата си направо от Слънцето, нарекли тази държава Слънчева държава. Слънчевите си колектори прекарвали над високите планини, както и над върхарите на дърветата и степите на обширните равнини...

– Но, Шварц, вие изобщо не движите устните си, като говорите. И защо непрекъснато си играете с пръсти по масата? Да не би да четете от учебника?

– Моля ви, господин природен инспектор – Шварц продължаваше да снове с пръсти по масата, – та аз пиша на разговорната машина. Самият аз не мога да говоря, понеже си изгорих езика.

– Тогава продължавайте.

– Точно дотук бяхме стигнали.

Фристер объркано се извърна към Волтхайм.

– Ами сега? – попита той.

– Оставете фонографа си да говори.

Фристер включи устройството и за свое най-голямо учудване чу собствения си глас: „Ще разгледаме сега изследователските експедиции до Южния полюс. В днешно време на нас, разбира се, ни е лесно да се плъзгаме с летателните си машини над ледената пустиня, но помислете какви трудности са се изпечвали пред хората само преди сто години, каква смелост е била необходима, за да проникнат с онези трошливи хидрокораби и с мизерни кучешки впрягове в най-недостъпни области. Ако прадедите ни бяха толкова лениви като вас, никога не бихме стигнали до Южния полюс. Това са били свършено други хора! На един ученик от деветнадесети век никога не би му хрумнало да яде тайно в час изкуствени аспержи, както – за съжаление – трябваше наскоро да забележа, че правите вие, отгоре на това една пикантна подправка, което почти граничи с чревоугодничество. Помислете за това, какъв мъченически глад е трябвало да понесат между другото изследователите пътешественици. Случвало се седмици наред да нямат нищо друго за ядене, освен сурова птича мас, но и тогава не губели кураж и посред терзанията на стръвния глад един от онези герои записал в дневника си паметната дума...“

„Емиле, искаш ли да ядеш довечера изкуствени аспержи? Не са скъпи“ – запитва тънък женски глас, който на това място от лекцията внезапно се вмъкна между думите на оратора.

Оглушителният смях на всички ученици приветства това

прекъсване. Възмутен, Фристер поиска обяснение от Волтхайм:

– Какво беше това?

Волтхайм също се усмихваше.

– Изглежда, вчера – поясни той – тъкмо по време на подготовката ви за урока госпожа съпругата ви е влязла с този въпрос и фонографът, разбира се, вярно е възпроизвел думите.

– Но, скъпи колега, та това е доста неприятна страна на вашето дистанционно училище...

– Виждате ли, то си има също своите добри страни. Този пристъп на смях толкова напрегна учениците, че осем клапи паднаха. Тези ученици са преуморени. Още трима и трябва да приключите занятията.

– О, би ми било наистина, добре дошло, защото самият аз – както, струва ми се, вече ви казах – съм малко изтощен. Но я чуйте, какво е пък това, този тържествен звънец?

– Това е знак от директора, че желае да говори с вас.

Действително сега Фристер ясно долови непознат глас:

– Извинете, уважаеми господин природен инспектор, че ви притеснявам, но току-що научавам, че колегата Брехбергер се е блъснал с въздушния си велосипед в един комин и се е поизплашил. Бъдете така добър да го заместите през следващия час.

– О, с голямо удоволствие...

Директорът пак звънна на тръгване.

– А сега с какво да се захвана, добри ми Волтхайм – завайка се Фристер, – останалите ученици изглеждат още съвсем бодри, а към фонографа не смея да посегна вече.

– Накарайте ги да повторят.

Фристер отново се обърна към класа:

– А сега ми повторете какво казах.

Той видя как всички ученици почти едновременно включват фонографите си, на които бяха записали лекцията. Апаратите бръмнаха. Казаните от две дузини фонографи думи се занизаха в нестроен хор покрай ушите му, все по-бързо и по-бързо бръмчаха и бучаха, той почувствува как му се завива свят сред тази оглушителна гълчава, изстена, посегна към главата си и изведнъж стана тихо, съвсем тихо.

„Аха, мозъчната превръзка! – досети се той. – Сигурно съм прекалено уморен, затова занятията прекъснаха от само себе си – изключен съм. Слава богу!“

В този момент той внезапно подскочи. Рамката пред него бе изчезнала. Старите му книги пак си стояха там.

– Но кажете все пак какво е това, колега Волтхайм? Колегата Волтхайм стоеше до него и казваше:

– Извинявайте много, господин професор – дано не съм ви събудил. Когато влязох, вие така сладко спяхте, че аз съвсем тихо седнах тук на дивана, за да не ви безпокоя.

– Така, така, спал ли съм? Въпреки това ви чух да идвате! Представете си, сънувах нещо странно. Петдесет хиляди марки заплата! Ала накрая трябваше да замествам един колега...

– Да, за съжаление това е вярно, затова дойдох тук – колегата Тререр...

– Какво говорите! Кога?

– Утре сутринта в осем часа.

– В клас?

– Че къде другаде?

– Помислих си, че в дистанционното училище. Учудвате ли се? Да, ако знаехте! Имах сто години отпуск! Е, седнете, колега. Значи утре? Това ме устройва, защото днес наистина съм малко напрегнат.

КРАЙ

© 1990 Виолета Тончева, превод от немски

Kurd Laßwitz
Die Fernschule, 1902

Сканиране: Xesiona, 2009
Разпознаване и редакция: NomaD, 2009

Издание:

Курд Ласвиц. Апикис
Книгоиздателство „Георги Бакалов“, Варна, 1990
Рецензент: Людмила Стоянова
Редактор: Димитричка Железарова
Оформление: Богдан Маврадинов и Жеко Алексиев
Рисунка на корицата: Текла Алексиева
Художествен редактор: Иван Кенаров
Технически редактор: Ангел Ангелов
Коректори: Паунка Камбурова, Янка Енчева

Bis zum Nullpunkt des Seins
Verlag Das Neue Berlin, Berlin, 1979

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/11508>]